

Latvijas Republikas Zemkopības ministrija

Republikas laukums 2, Rīga, LV - 1981. Tālr. 67027010, fakss 67027512, e-pasts: zm@zm.gov.lv

Rīgā

11. 03. 2010 Nr. 3.4-11997
Uz 19.02.2010. Nr. 9/3-2-n/36-19/10

Saeimas Juridiskajai komisijai

Par deputāta M.Rozes priekšlikumiem

Zemkopības ministrija savas kompetences ietvaros ir iepazinusies ar deputāta M.Rozes priekšlikumiem 2.,3.,4. un 5. likumprojektam „Grozījums likumā „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās”” un neatbalsta to tālāku virzību, pamatojoties uz sekojošiem apsvērumiem:

1. Atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās” 6.panta astotajā daļā noteiktajam pašvaldībām līdz 2009.gada 30.decembrim jau bija jāpieņem lēmumi par zemes piekritību pašvaldībai, valstij vai zemes reformas pabeigšanai (Rīgas pilsētas pašvaldībai līdz 2010.gada 30.decembrim). Savukārt, ja lēmums nav pieņemts par attiecīgo zemi, tad zeme ieskaitāma rezerves zemes fondā. Tā tas tika akceptēts 2009.gada 12.jūnijā Saeimā ar likumu „Grozījumi likumā “Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās””. Attiecīgais likums likumprojekta stadijā tika virzīts vienotā paketē ar likumprojektu „Grozījumi likumā „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos””, likumprojektu „Grozījumi Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likumā” un likumprojektu „Grozījumi likumā „Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās””.

2. „Mežs” un „meža zeme” ir uzskatāmi par lietu kopību (*universitas rerum cohaerentium*) Civillikuma 849.panta izpratnē, proti, tiesiskā ziņā atzīstami par vienību jeb vienu pašu lietu, līdz ar to mežs nevar tikt izdalīts kā pastāvīga nekustamā manta. Meža un meža zemes definīcija sniegti attiecīgi Meža likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā (mežs ir ekosistēma visās tā attīstības stadijās, un tajā dominē koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz septiņus metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainagu projekcija ir vismaz 20 procenti no mežaudzes aizņemtās platības) un 3.panta pirmās daļas 2.punktā (meža zeme ir zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie un tam piegulošie pārplūstošie klajumi, purvi un lauces).

SAEIMAS JURIDISKĀ KOMISIJA 050310_Saeimas JK; Atzinums par deputāta M.Rozes priekšlikumiem likumprojektam „Grozījums likumā „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās”

15-03-2010

15-03-2010

Nr. 894-5w 19/10 Pikt. 916

3. Priekšlikums papildināt likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās” 3.panta trešo daļu ar jaunu 5.punktu ir pretrunā ar *Meža likuma* 44.panta pirmajā daļā nostiprināto: „Valsts meža zeme ir Zemkopības ministrijas Meža departamenta zeme pēc stāvokļa 1940.gada 21.jūlijā, kura zemes reformas gaitā nav nodota pastāvīgā lietošanā citām fiziskajām vai juridiskajām personām, kā arī tā meža zeme, kura pieder vai piekrīt valstij” un likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās” 8.pantā nostiprinātajam. **Atbalstot šādu grozījuma priekšlikumu, likumdevējs tiesību normās apzināti radīs kolīziju.**

4. Neizpratni par priekšlikumiem pastiprina apstākļi, ka meža zemes apsaimniekošana saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” neietilpst pašvaldību autonomo funkciju lokā. Turklāt, valstiskā līmenī meža kā nacionālo bagātības ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izstrādi ir uzņēmusies valsts – gan caur 1998. gada 28. aprīlī LR Ministru kabinetā apstiprināto *Meža politiku*, gan meža nozares jumta likumu – *Meža likumu*, galvenokārt VAS „Latvijas valsts meži” personā. Līdz ar to Zemkopības ministrijas nostāja attiecībā uz meža zemju apsaimniekošanu ir nelokāma, proti, meža zemju pārvaldība piekrīt valstij.

Gadījumā, ja tomēr valsts meža zeme ir nepieciešama pašvaldībām to autonomo funkciju veikšanai, jau patlaban ir pietiekami efektīvs tiesiskais mehānisms valsts meža zemes atsavināšanai minētajam nolūkam, kas nostiprināts *Meža likuma* 44.panta piektajā daļā. Atsavināšanas kārtība noteikta *Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likumā*. Pie kam *Meža likuma* 44.panta piektā daļa pastiprina meža zemes nozīmību, uzliekot aizliegumu šo zemi pašvaldībām tālāk atsavināt citām personām vai nodot privatizācijai, kā arī apgrūtināt ar lietu tiesībām – ar grozījumu priekšlikumu tiks legalizēts pretējais. Minētais risks skatāms arī kontekstā ar grozījumu priekšlikumu likuma 16.panta pirmajā daļā.

5. Pretēji *Meža likuma* 44.pantā noteiktajiem stingrajiem kritērijiem valsts meža zemes atsavināšanai, *Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likuma* 3.panta pirmā daļa brīvi pieļauj pašvaldības nekustamo (..) mantu atsavināt: pārdodot izolē, tai skaitā izolē ar pretendentu atlasī; pārdodot par brīvu cenu; apmainot pret citu mantu; ieguldot kapitālsabiedrības pamatkapitālā; nododot piegādātājam un izdarot ieskaitu (ja manta ir iepirkta); nododot bez atlīdzības. Paralēli likuma 4.panta pirmā daļa nosaka, ka pašvaldības mantas atsavināšanu var ierosināt, ja tā nav nepieciešama attiecīgās pašvaldības iestādēm to funkciju nodrošināšanai. Likuma 5.panta pirmā daļa pašvaldībām ļauj brīvi atsavināt valsts nekustamo īpašumu, pretēji, kā tas ir noteikts uz valsts nekustamo īpašumu, kad akceptu dod Ministru kabinets. Augstāk minētais ir pretrunā ar *Meža politikā* nostiprinātajiem principiem.

6. Papildus vēršu uzmanību uz to, ka Zemkopības ministrijas pieredze ikdienas darbā liecina, ka nedz publiskajā, nedz privātajā telpā nav vienotas izpratnes par terminu „valdītājs”, vēl jo vairāk - „turētājs” tiek izprasts kā

„valdītājs”, kas liecina kā par kvalitatīvu juridisko zināšanu trūkumu valsts un pašvaldību sektorā, tā par *Civillikuma* modernizēšanas nepieciešamību.

Civillikuma izpratnē „valdījums” ir tiesībām atbilstoša faktiskā vara pār lietu (875.pants). Savukārt *Civillikuma* 876.pants papildus nosaka arī to, ka „tas, kā varā lieta faktiski atrodas, bet kas atzīst par tās īpašnieku kādu citu, uzskatāms, kaut arī viņam būtu tiesība turēt to savā varā, nevis par šās lietas tiesisku valdītāju, bet tikai par tās turētāju jeb faktisku valdītāju un īpašnieka vietnieku valdījumā,” par tādu uzskatāms, piemēram, zemes nomnieks. Bez tam *Civillikuma* 909.pantā norādīts: „Ja kādam sveša lieta atradusies tikai turējumā, tad, izteicot vienīgi gribu valdīt to kā savu, viņš šo turējumu nevar pārvērst par tiesīgu valdījumu.”

Dažas no aktuālākajām lietām Zemkopības ministrijā, kuras minamas kā piemērs augstāk minētajam, ir:

- privātpersonas J.Soldāna kunga zemesgabala privatizācijas lieta, kuru izskatot, Zemkopības ministrijas Meža departaments atklāja, ka Valgundes pagasta pašvaldība (administratīvi teritoriālās reformas rezultātā iekļauta Jelgavas novada sastāvā) valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” valdījumā esošu, tātad, atbilstoši spēkā esošiem tiesību aktiem piekritīgo valstij, nekustamo īpašumu korborēja zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda kā savā valdījumā esošu un nodeva privatizācijai. Vadoties no *Valsts pārvaldes iekārtas likumā* nostiprinātā valsts pārvaldes (tiešās un atvasinātās) vienotības principa, tiesvedības procesi, kuros valsts iesniedz prasību pret valsti, nav pieļaujami, tā rezultātā tiek kultivēts un nostiprināts tiesiskais nihilisms valsts pārvaldē un
- īpašumtiesību (uz Jūrmalas pilsētas administratīvajā teritorijā esošo valstij piederīgo mežu) korborēšanas zemesgrāmatā uz valsts vārda kavēšanas lieta, kuru izskatot Zemkopības ministrijas Meža departaments atklāja, ka Jūrmalas pilsētas dome ir pieņēmusi prettiesisku lēmumu, kas paredz uz likuma pamata valstij piekrītošas meža zemes patvaļīgi nostiprināt zemesgrāmatā uz pašvaldības vārda. Neraugoties uz Tiesu administrācijas Zemesgrāmatu departamenta oficiālu apstiprinājumu tam, ka visi Jūrmalas pilsētas robežās ietilpstošie meži, izņemot nelielu daļu, kura piederējusi Vecdubultu gruntsgabalu īpašniekiem, piederējusi vienīgi valstij, un saraksti ar Jūrmalas pilsētas pašvaldību un Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju ar lūgumu atcelt prettiesisko lēmumu, tas netika izdarīts.

Pamatojoties uz augstāk minēto, Zemkopības ministrijas ieskatā, papildinot likumprojektu ar deputāta M.Rozes grozījumu priekšlikumiem 3.panta otrajā daļā, 3.panta trešajā daļā, 4.¹panta otrajā daļā un 16.panta pirmajā daļā, grozījumi nonāks pretrunā *likuma "Par valsts un pašvaldību finansu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu"* mērķim – panākt, lai valsts un pašvaldību (..)

manta tiktu izmantota likumīgi un atbilstoši iedzīvotāju interesēm, novērst to izšķērdēšanu un nelietderīgu izmantošanu, kā arī ierobežot valsts amatpersonu korupciju. Vienlaikus palielināsies risks meža resursu samazināšanai cilvēku sociālo vajadzību apmierināšanā un tautsaimniecībā.

Ar cieņu,
ministrs

J.Dūklavs

05.03.2010. 12:45

1093

K.Plaskota

67027569; Kristine.Plaskota@zm.gov.lv